

εξερευνούμε
ΠΡΑΣΙΝΕΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ
ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

exploring

GREEN CULTURAL ROUTES

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ/GENERAL COORDINATION:

Σουζάνα Χούλια - Καπελώνη, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Μουσείων
Susanna Choulia - Kapeloni, Head of the Directorate of Museums

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΝΤΥΠΟΥ/EDITOR:

Δρ Ανδρομάχη Κατσελάκη, Προϊσταμένη του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας
Dr Andromachi Katselaki, Head of the Department of Educational Programmes and Communication

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΔΡΑΣΗΣ/PLANNING AND SUPERVISION:

Νικήτας Γεωργιόπουλος, αρχαιολόγος του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας
Nikitas Georgiopoulos, archaeologist of the Department of Educational Programmes and Communication

ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΝΤΥΠΟΥ/BROCHURE TEXTS:

Νικήτας Γεωργιόπουλος, αρχαιολόγος
Nikitas Georgiopoulos, archaeologist

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ/TRANSLATION:

Δημήτρης Δούμας
Dimitrios Doumas

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ/ART DIRECTION:

Σπύλιος Πίστας, γραφίστας του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας
Spilios Pistas, designer of the Department of Educational Programmes and Communication

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ/ADMINISTRATIVE SUPPORT:

Έμη Βογιατζή, διοικητικός του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας
Emi Vogiatzi, administrative assistant of the Department of Educational Programmes and Communication

Διεύθυνση Μουσείων, Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας
Πρυτανείου 9, 10556, Αθήνα | tepe.dmeep@culture.gr

Directorate of Museums, Department of Educational Programmes and Communication
9, Prytaneiou Street, Athens 105 56 | tepe.dmeep@culture.gr

new.culture.gr | yppo.gr | culture.gr

ISBN: 978 - 960 - 386 - 334 - 2

© 2017 Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού/2017 Hellenic Ministry of Culture and Sports

Απαγορεύεται η οποιαδήποτε μερική ή ολική ανατύπωση χωρίς την άδεια του εκδότη.
No part of this publication may be reproduced without prior permission from the publisher.

Η φιλοσοφία

Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης σχετικά με την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, η Διεύθυνση Μουσείων του ΥΠΠΟΑ διοργανώνει σε σταθερή βάση από το 2012 την πανελλήνια εκστρατεία «Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές».

Στόχοι της δράσης είναι:

- ☀ η προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης με την εκπαίδευση των πολιτών σε θέματα προστασίας και ανάδειξης του πολιτιστικού πλούτου και του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας
- ☀ η ανάδειξη της τοπικής πολιτιστικής ταυτότητας και της ιστορικής παράδοσης
- ☀ η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
- ☀ η ενεργοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων κοινωνικών ομάδων
- ☀ η προαγωγή της τουριστικής ανάπτυξης μέσα από εκδηλώσεις που ποικίλλουν και εναρμονίζονται με το εκάστοτε φυσικό περιβάλλον και την κατά τόπους ιστορική και πολιτιστική παράδοση
- ☀ η ευαισθητοποίηση του κοινού στο σεβασμό και την κατανόηση των διαφορετικών πολιτισμών

Η Ελλάδα διαθέτει μοναδικό πολιτιστικό αλλά και περιβαλλοντικό πλούτο. Το φυσικό περιβάλλον που διακρίνεται για την υψηλή βιοποικιλότητα, το μεγάλο αριθμό βιοτόπων, την ποιότητα της ατμόσφαιρας και του κλίματος, σε συνδυασμό με το ποικίλο και παγκόσμιας εμβέλειας πολιτιστικό απόθεμα αναδεικνύουν την ανάγκη προβολής και αξιοποίησης αυτού του θησαυρού μέσω τέτοιων διαδρομών, που απευθύνονται στις τοπικές – και όχι μόνο – κοινωνίες.

The Concept

Within the framework of the National Action Plan for Education for Sustainable Development, the Directorate of Museums of the Hellenic Ministry of Culture and Sports has been coordinating on a regular basis since 2012 the panhellenic campaign 'Green Cultural Routes'.

The action aims to

- ☀ promote sustainable development by educating citizens on issues associated with the protection and valorization of the cultural wealth as well as the natural environment of the country
- ☀ draw attention to the local cultural identity and historical tradition
- ☀ protect nature and biodiversity
- ☀ motivate as many social groups as possible
- ☀ encourage tourist development through various activities and events that harmonize each time with the landscape and the local historical and cultural tradition
- ☀ raise public awareness about respect and understanding of different cultures

Greece has a rich cultural and natural heritage. The country's environment which is noted for its high biodiversity, its wide variety of biotopes, the quality of the atmosphere and the climate, in conjunction with the rich cultural reserve of global significance, stress the need to raise awareness of this wealth through such routes, that address not merely the local communities but the general public as well.

Η αφορμή

Ορόσημο για τις «Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές» θεωρείται η Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος που γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 5 Ιουνίου.

Αφορμή για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος αποτέλεσε η έναρξη των εργασιών της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Ανθρώπινο Περιβάλλον στις 5-16 Ιουνίου 1972.

Τα επόμενα χρόνια καθιερώθηκε ο εορτασμός της Π.Η.Π. κάθε χρόνο σε διαφορετική πόλη και με διαφορετική θεματική.

Το 2012, όταν θεσπίστηκαν οι Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές, το θέμα της Π.Η.Π. ήταν «Πράσινη Οικονομία: Μήπως σε αφορά;». Εκείνη τη χρονιά οι ηγέτες του κόσμου συναντήθηκαν στο Ρίο ντε Τζανέιρο, στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Αειφόρο Ανάπτυξη, είκοσι χρόνια μετά την ιστορική Σύνοδο Κορυφής της Γης το 1992. Την εικοσαετία αυτή σηματοδότησε η διεθνής δράση για την προώθηση των τριών πυλώνων της βιώσιμης ανάπτυξης, δηλαδή της κοινωνίας, της οικονομίας και του περιβάλλοντος.

WORLD ENVIRONMENT DAY | 05 JUNE
Green Economy: Does it include you?

Τι είναι η πράσινη οικονομία;

Σύμφωνα με τον ορισμό του ΟΗΕ, Πράσινη Οικονομία είναι η αειφόρος διαχείριση των κοινών πόρων που οδηγεί στη σταθερή βελτίωση της ανθρώπινης ευημερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης και μειώνει σημαντικά τους περιβαλλοντικούς κινδύνους και τις οικολογικές ελλείψεις.

Το 2017 η θεματική της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος είναι «Συνδέοντας τους Ανθρώπους με τη Φύση-στις πόλεις και την ύπαιθρο, από τους πόλους στον Ισημερινό». Κεντρική διοργανώτρια χώρα είναι ο Καναδάς.

The defining moment

World Environment Day which is held annually on June 5th has been the defining moment for the 'Green Cultural Routes'.

World Environment Day was established in 1972 on the occasion of the United Nations Conference on the Human Environment (5–16 June).

Since then World Environment Day has been celebrated annually, hosted every year by a different city focusing each time on a different theme.

In 2012, when Green Cultural Routes were instituted, the theme of WED was 'Green Economy: Does it include you?' That year the leaders of the world assembled in Rio de Janeiro for the United Nations Conference on Sustainable Development, twenty years after the historic Earth Summit that took place in 1992, a period that is marked by global action for the promotion of the three pillars of sustainability —society, economy and environment.

Green Economy

According to the definition given by the United Nations, Green Economy is the sustainable management of common resources that results in improved human well-being and social equity, while significantly reducing environmental risks and ecological scarcities.

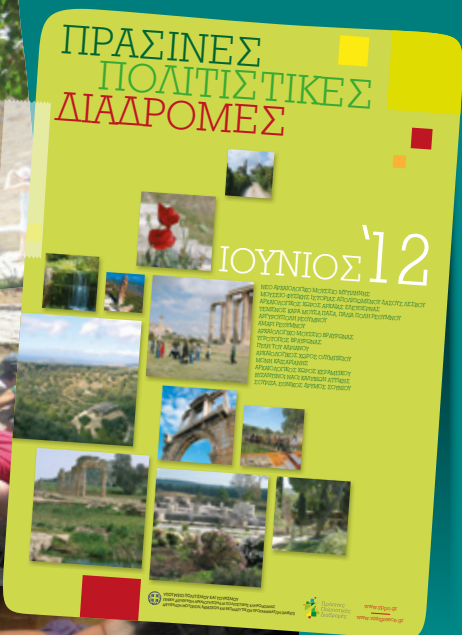
The theme of the World Environment Day in 2017 is 'Connecting People to Nature – in the city and on the land, from the poles to the Equator' with Canada being the host country.

Η πρώτη εφαρμογή...

Οι Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές εφαρμόστηκαν πιλοτικά το 2012 (5-10 Ιουνίου). Συμμετείχαν τρεις νομοί της χώρας (Αττικής, Ρεθύμνης και Λέσβου).

Ο εορτασμός περιλάμβανε περιπάτους, θεματικές ξεναγήσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα για σχολικές ομάδες και οικογένειες, διαλέξεις και ενημερωτικές παρουσιάσεις. Συντονιστικό ρόλο είχαν οι κατά τόπους Υπηρεσίες Πολιτισμού, οι οποίες κλήθηκαν να δημιουργήσουν τοπικά δίκτυα συνεργασίας με άλλους φορείς.

First implementation...

Green Cultural Routes were first implemented as a pilot project in 2012 (5th-10th of June) in three prefectures (Attica, Rethymno and Lesbos). They included walks, theme-specific guided tours, educational programmes intended for the school community and families, lectures and presentations. The project was coordinated by the local services of the Hellenic Ministry of Culture and Sports, which were invited to establish local collaborative networks with other organizations.

Η συνέχεια...

Η εκστρατεία μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των δράσεων συνεχίστηκε το 2013 σε 12 νομούς της επικράτειας, το 2014 σε 29 νομούς, το 2015 σε 31 νομούς, ενώ το 2016 συμμετείχαν φορείς από 36 νομούς της Ελλάδας.

Τουλάχιστον 7000 άτομα, μας ακολούθησαν στις διαδρομές μας το 2016.

Οι εκδηλώσεις του 2017

Για το 2017 ο εορτασμός θα πραγματοποιηθεί μεταξύ 25-28 Μαΐου και συμμετέχουν 138 φορείς από 36 νομούς της επικράτειας. Τις μέρες αυτές η είσοδος στους χώρους και τα μουσεία που συμμετέχουν είναι ελεύθερη για το κοινό.

Project continued...

In the aftermath of the successful completion of the actions, the campaign went on in 2013 in twelve prefectures, whereas in 2014 twenty-nine prefectures participated; their number rose in 2015 to thirty-one and in 2016 organizations from thirty-six prefectures joined the campaign. It is estimated that over 7000 people followed us in our routes in 2016.

The 2017 events

The 2017 celebration will last from the 25th to the 28th of May with the participation of 138 bodies from thirty-six prefectures. Free admission will be provided to the participants to all sites and museums.

Οι δράσεις

Οι Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές περιλαμβάνουν ποικίλα είδη δράσεων όπως:

- ☀ Θεματικές ή διαθεματικές περιηγήσεις (περιπάτους, πεζοπορίες, ποδηλατικές διαδρομές, έφιππες πεζοπορίες κτλ) για ευρύ κοινό ή ειδικές ομάδες κοινού
- ☀ Εκπαιδευτικά προγράμματα
- ☀ Εικαστικά εργαστήρια
- ☀ Ομιλίες-ημερίδες για θεματικές σχετικές με την εκστρατεία
- ☀ Καλλιτεχνικές εκδηλώσεις (συναυλίες, μουσικές βραδιές, θεατρικά και χορευτικά δρώμενα)
- ☀ Δράσεις ανάδειξης και ευπρεπισμού αρχαιολογικών χώρων
- ☀ Φυτεύσεις χώρων και πολλές άλλες ακόμα.

Οι συνεργασίες

Η ουσιαστική συνεργασία και η πολυεπίπεδη συνέργεια μεταξύ φορέων κρίνονται πολύπλευρα σημαντικές και δίνουν το στίγμα των εκδηλώσεων.

Οι φορείς που συμμετέχουν και συνεργάζονται με το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού στο πλαίσιο των Πράσινων Πολιτιστικών Διαδρομών είναι:

- ☀ Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (Διευθύνσεις Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπαίδευσης, Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, σχολεία)
- ☀ Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
- ☀ Τοπική Αυτοδιοίκηση
- ☀ Ιδιωτικά μουσεία
- ☀ Πολιτιστικοί σύλλογοι
- ☀ Περιβαλλοντικές οργανώσεις
- ☀ Σωματεία και συνεταιρισμοί πολιτών
- ☀ Εθελοντές

Το κοινό

Οι Πράσινες πολιτιστικές Διαδρομές απευθύνονται σε όλες τις κατηγορίες κοινού όπως:

- ☀ Μαθητές (Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης)
- ☀ Σπουδαστές/φοιτητές
- ☀ Οικογένειες
- ☀ Άτομα τρίτης ηλικίας
- ☀ Άτομα με αναπηρία
- ☀ Ευρύ κοινό
- ☀ Ειδικές ομάδες κοινού

Types of actions

The Green Cultural Routes entail various kinds of actions such as:

- ☀ Thematic or inter-thematic tours intended for the general public or special groups (walks, hiking, cycling, equestrian tours etc.)
- ☀ Educational programmes
- ☀ Visual arts workshops/courses
- ☀ Lectures-seminars on a variety of themes associated with the campaign
- ☀ Performances (concerts, theatrical and dancing acts etc)
- ☀ Valorization and improvement of archaeological sites
- ☀ Planting in urban public spaces etc.

Collaborations

The essential collaboration and multifaceted synergy among the various organizations are proven significant at many levels and set the tone for the events.

The bodies that participate and collaborate with the Hellenic Ministry of Culture and Sports in the context of the Green Cultural Routes are the following:

- ☀ The Hellenic Ministry of Education, Research and Religious Affairs (Directorates of Primary and Secondary Education, Environment Education Centres, schools)
- ☀ University Schools and Technological Educational Institutes
- ☀ Local Government
- ☀ Private museums
- ☀ Environmental organizations
- ☀ Associations and cooperatives
- ☀ Volunteers

Audience groups

Green Cultural Routes address all sorts of audiences. These include:

- ☀ Pupils (of Primary or Secondary Education)
- ☀ University students
- ☀ Families
- ☀ Senior citizens
- ☀ People with disabilities
- ☀ The general public
- ☀ Specific audiences

Η προοπτική

Η θερμή ανταπόκριση όλων- φορέων και κοινού- αναδεικνύει την ανάγκη θεσμοθέτησης πανελλαδικών εκστρατειών, που στηρίζονται στη συνέργεια τομέων του Πολιτισμού με πολλαπλούς και «ετερόκλητους» φορείς δημόσιους ή μη, και έχουν ως στόχο την προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης με την εκπαίδευση των πολιτών σε θέματα προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Κάθε χρόνο οι συμμετέχοντες στις Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές αγκαλιάζουν με ενθουσιασμό το σύνολο των δράσεων και μέσω της αξιολόγησης εκφράζουν όχι μόνο την ικανοποίησή τους, αλλά και την επιθυμία αυτές να συνεχιστούν και να εμπλουτιστούν περαιτέρω.

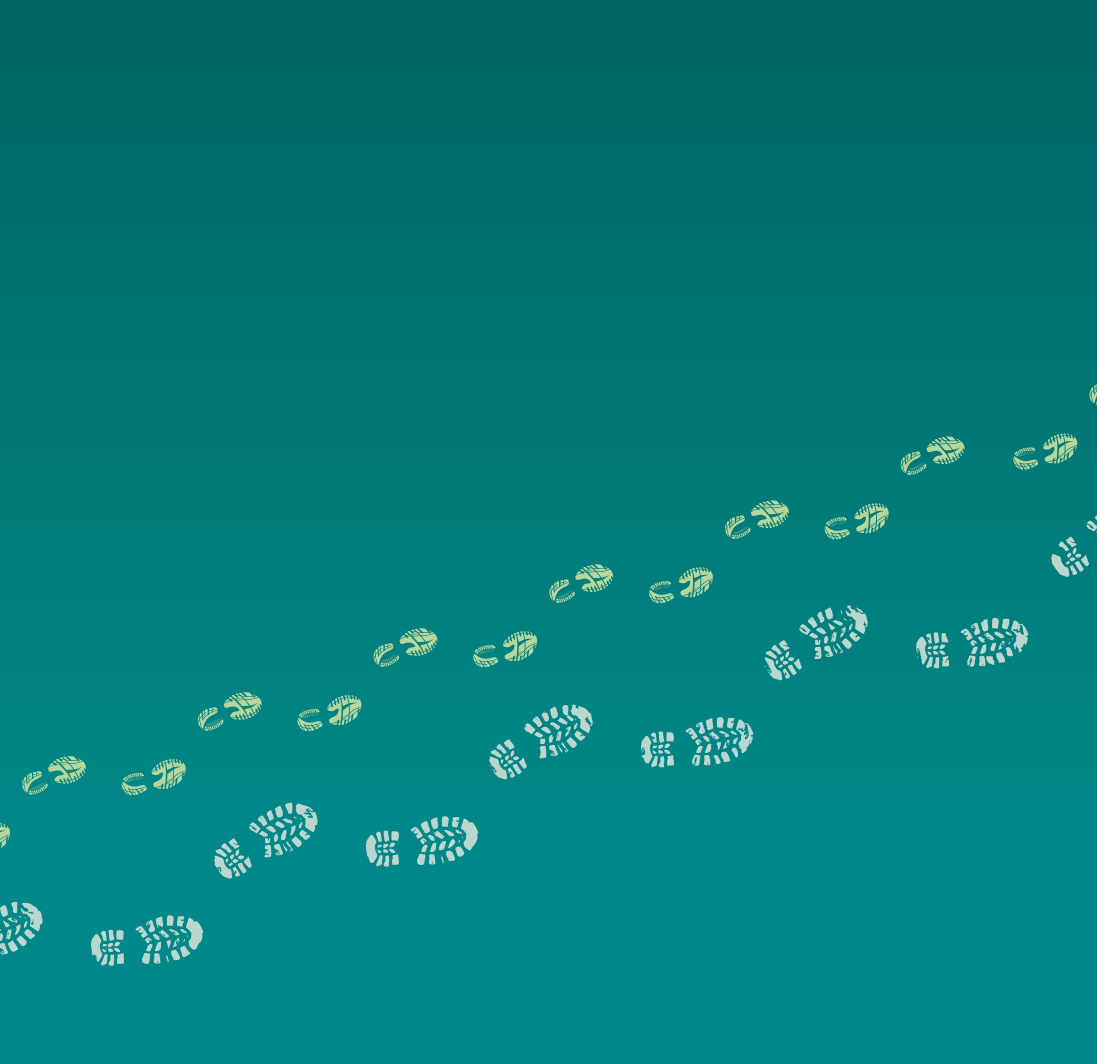

Prospects

The warm response with which the action was met, calls attention to the need to institutionalize panhellenic campaigns that rely on the synergy of various domains of Culture with a variety of 'dissimilar' public as well as private organizations, with the intention to promote sustainability by educating citizens on issues of protection and valorization of the cultural wealth. Every year the participants fervently embrace the actions undertaken in the context of the Green Cultural Routes and through evaluation, express not just their contentment but also their desire for the continuation and further enrichment of the campaign.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Διεύθυνση Μουσείων

Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας

Hellenic Ministry of Culture and Sports

General Directorate of Antiquities and Cultural Heritage

Directorate of Museums

Department of Educational Programmes and Communication

ISBN: 978 - 960 - 386 - 334 - 2